

Wijziging der begrooting van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1867.

(Voorloopig Verslag der Commissie; Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag.)

[63. 5.]

VOORLOOPIG VERSLAG der Commissie van Rapporteurs voor het Ontwerp van Wet tot wijziging der begrooting van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1867. (Telegraphie.)

§ 1. Bij de overweging van het wets-ontwerp tot wijziging der begrooting van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1867 gaven verscheidene leden er hunne bevreemding over te kennen, dat de Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie op 31 December 1866, den vierden dag nadat hij in deze betrekking was opgetreden, eene som van f 62 810 ten behoeve der telegraphie beschikbaar heeft gesteld boven het bedrag dat daarvoor was toegestaan bij onder-afd. 62 van ART. 1 der wet van 16 September 1866 (*Staatsblad* n°. 153), die op dat tijdstip nog niet in werking was getreden. Veilig mag men hieruit afleiden, dat de maatregel niet door een zeer grondig onderzoek is voorafgegaan. Toch zoude dat wel noodig zijn geweest, want alleen nadat de noodzakelijkheid met onbetwistbare gronden is bewezen, mag de Gouverneur-Generaal er toe overgaan, om over grootere geldsommen te beschikken dan de wetgever hem toestond. In dit geval had hij bovendien de bevoegdheid om de overschrijving der benoedigde som uit onder-afd. 63 te bevelen. Sommigen meenden, dat het ook niet gebleken was waarom de geheele uitgaaf niet op de begrooting van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1868 kon worden uitgetrokken.

§ 2. Sommige leden keurden de handelwijze der Regering, om zoo spoedig mogelijk gelden aan te vragen voor den aanleg eener telegraafverbinding over Siak en Malacca, goed. Er bestaat dringende behoefte. De onderzeesche telegraaf tusschen Singapore en Batavia heeft niet voldaan en werkt ook thans niet meer. En de noodzakelijkheid, om Java met het groote telegraafnet te verbinden, kan geen twijfel lijden. Andere leden opperden bezwaren tegen de thans ontworpen lijn. Zij vroegen, of er eenige zekerheid bestaat dat de verbinding tusschen Rangoon en Malacca nog in dit jaar zal tot stand komen. Wanneer dit het geval niet is, bestaat er geen zoo dringende haast voor den aanleg der lijn over Siak. Deze zal bovendien niet de dadelijke verbinding met Singapore geven, welke in het belang van onzen handel onmisbaar is. Zoude het niet verkieslijker zijn eene lijn van Palembang over Singapore aan te leggen, die slechts de helft der thans voorgestelde lengte zoude hebben? Wanneer het voorgestelde plan gevolgd wordt, zal de lijn voor een groot gedeelte door onbekende landstreken worden aangelegd, gedeelten van Sumatra waar weinig Europeanen zijn doorgedrongen en waar de telegraphische gemeenschap alligt door inlanders of wilde dieren zal worden verstoord. Ook kan er twijfel rijzen, of het Nederlandsch gezag zich wel over al deze landen uitstrekt. Om al die redenen werd eene nadere omschrijving van de aan te leggen telegraaflijn wenschelijk en eenige meerdere toelichting voor de juiste beoordeeling van den voorgestelden maatregel noodzakelijk geacht. Het scheen daarbij aan deze leden onnoodig, eene zoo aanzienlijke som over het dienstjaar 1867 toe te staan, wyl zij toch niet geheel kan verwerkt worden en aanvulling uit de geldsom, die voor onvoorziene uitgaven is toegestaan, toch mogelijk blijft.

§ 3. Het grootste gedeelte van het thans aangevraagd crediet moet strekken tot uitvoering van eenen maatregel, waarbij het personeel voor de telegraphie in Nederlandsch Indie is gereorganiseerd en aanzienlijk wordt uitgebreid. Vele leden, ook van hen die tegen den aanleg der telegraafverbinding geene bezwaren hadden, wenschten daartoe niet mede te werken. De vermeerdering van het personeel voor den aanleg der telegraphen werd door sommigen overbodig geacht. De telegraaf op Java is met zeer geringe middelen tot stand gebracht. De ontworpen regeling schijnt daarentegen vrij weelderig en omslagtig. Nadere toelichting schijnt daarom ook ten aanzien van dit punt noodig. Eene lijn over Sumatra zal natuurlijk eenig meerder personeel tot bediening vereischen, maar daartoe kan men zich dan ook veilig bepalen. Maatregelen tot reorganisatie van een deel der publieke dienst kunnen het best bij de behandeling der begrooting van Nederlandsch Indie worden besproken. Het verdient afkeuring, wanneer zij tusschentijds worden genomen, en de Gouverneur-Generaal, gelijk in dit geval plaats had, tot hunne invoering over meerdere gelden beschikt dan door den wetgever waren toegestaan.

§ 4. Naar aanleiding dezer voordragt kwamen in eene afdeeling de onderhandelingen ter sprake, die over de aangelegenheden

van Siak met Engeland zijn gevoerd. Onlangs zijn daaromtrent in het Huis der Gemeenten vragen aan lord STANLEY gerigt. Zoude er bij de Regering bezwaar tegen bestaan om aan de leden der Kamer den inhoud der stukken, die tot deze zaak betrekking hebben, mede te deelen? Ook wenschte men van de Regering eene juiste opgave van de maatregelen tot bevestiging onzer regten op de oostkust van Sumatra te ontvangen.

Considerans. De reden der voorgestelde verhooging van het begrootingcijfer wordt niet aangegeven. Dit schijnt toch wenschelijk en het kan door invoeging van enkele woorden geschieden.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs, den 5den April 1867.

's JACOB.
W. VAN GOLTSTEIN.
VAN BEYMA THOE KINGMA.
KEUCHENIUS.
VERHEIJEN.

[63. 6.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING van het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs voor het bovengenoemd Ontwerp van Wet.

§ 1. Voor de bevreemding, door verscheidene leden te kennen gegeven, bestaat inderdaad geen grond. Zoo als in de Memorie van Toelichting werd medegedeeld, vond de Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie bij zijn optreden een voorstel tot onverwijfde beschikbaarstelling van gelden ten tweeden male, en wel met den meesten aandrang, ingediend. Had de Indische Regering eenige maanden te voren nog geschroomd, daartoe eene verhooging der begrooting voor 1867 uit te lokken, uit zij vernieuwde vertoogen der betrokken hoofdambtenaren putte de de overtuiging, dat een uitstel tot in 1868 onverantwoordelijk zoude zijn. Het was dus ten gevolge van een herhaald onderzoek, dat de Landvoogd voornam, reeds met ingang van 1 Januarij 1867 de fondsen te bewilligen wier gemis een belangrijk werk had moeten doen verwaarloozen.

Bevoegdheid om overschrijving der benoedigde som uit onderafdeeling 63 te bevelen had de Indische Regering niet, vermits de post wegens *tractementen* van het telegraafpersoneel niet voor aanvulling vatbaar was verklaard bij 's Konings besluit, houdende splitsing der begrooting in artikelen. Doch al ware dit het geval geweest, dan zou toch hoogst waarschijnlijk het cijfer der onderafdeeling 63, hetwelk immers niet met het oog op zoo aanzienlijk hoogere uitgaven geraamd werd, in den loop van het dienstjaar hebben te kort geschoten.

Schier de gansche inhoud der Memorie van Toelichting geeft antwoord op de vraag, waarom de geheele som niet kan worden uitgetrokken op de begrooting voor het volgende dienstjaar.

§ 2. Die vraag vindt intusschen hare oplossing in de zeer juiste beschouwing van die leden, die het bestaan van dringende behoefte erkenden. Waar dringende behoefte aanwezig is, zou toch een uitstel tot 1868 niet geoorloofd zijn.

Dat ook de verbinding tusschen Rangoon en Malacca nog in dit jaar zal tot stand komen kan niet worden verzekerd. Der Regering bleek echter het voornemen van de Oost-Aziatische Telegraafmaatschappij om in 1868 Singapore met Europa te verbinden. Slaagt die Maatschappij, dan is het van veel belang de Sumatra-lijn tot Siak in tijds gereed te hebben.

Zoodra eene aansluiting tusschen Siak en Malacca bereikt is, zal het Nederlandsch-Indische telegraafnet ook met Singapore zijn verbonden, want het is het doel der genoemde Maatschappij, juist Singapore met Europa in gemeenschap te brengen. Eene lijn van Malacca naar Singapore kan zich dus niet laten wachten.

Aanleg eener lijn van Palembang, via Muntok, naar Singapore zal wellicht later wenschelijk blijken om de gemeenschap tusschen Nederlandsch Indie en Europa meer te verzekeren door haar onafhankelijk te maken van altijd mogelijke stoornis der thans voorgestelde lijn over Benkoelen, Padang en Siak; maar het is duidelijk, dat, waar tusschen de twee rigtingen te kiezen valt, de laatstgenoemde lijn ver de voorkeur verdient, al ware het slechts omdat daardoor een zoo belangrijk gedeelte van ons grondgebied op Sumatra als Benkoelen, Padang en Siak, tevens gebracht wordt onder het onmiddellijk bereik van het Gouvernement.

*Wijziging der begroting van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1867.
Postverdrag tusschen Nederland en Denemarken.*

(Eindverslag; Verslag der Commissie tot onderzoek.)

Ook in Indie heeft twijfel bestaan omtrent de mogelijkheid om over Sumatra eene lijn aan te leggen en tegen stoornis te beveiligen. Die twijfel is echter geweken nadat de uitkomsten bekend waren van een persoonlijk onderzoek van den hoofdingenieur, chef der telegraphie. Die hoofdamtenaar heeft niet ontveinsd, dat zich hier en daar moeilijkheden voordeden; maar hij gaf geschikte middelen aan om die te boven te komen. »De quaestie», rapporteerde hij, »der al of niet mogelijkheid van de daarstelling en werking eener telegraafverbinding over land, via Lahat, Benkoelen en Padang, naar Siak, is naar aanleiding van het afgelopen onderzoek uit den weg geruimd.» En de Raad van Nederlandsch Indie teekende in een advies van 6 Julij 1866 het volgende aan: »Uit hetgeen tot nog toe van het werk van dien hoofdamtenaar gezien is, en in 't bijzonder uit hetgeen hij voorstelt ten aanzien der telegraafverbinding tusschen Benkoelen en Lahat, welk terrein aan het raadslid, den heer W. E. KROEZEN, voor verreweg het grootste deel persoonlijk bekend is, durft de Raad van Nederlandsch Indie gerust op dat oordeel afgaan.» Tegenover zulke verklaringen der Indische autoriteiten kunnen bezwaarlijk in Nederland nog gronden van twijfel blijven wegen.

Beveiliging der telegraphische gemeenschap tegen wilde dieren rekenen die autoriteiten allezins mogelijk. Ook voor letsel door inlanders behoeft naar hunne meening geen vrees te zijn. »De bevolking in de districten langs de Siakrivier en verder waar het tracé van de telegraaflijnen moet komen — schreef de hoofdingenieur na afloop zijner reis — is goed gezind en zeer ingenomen met de daarstelling van een telegraaf en een weg.» In sommige gedeelten zullen namelijk wegen moeten worden verbeterd of aangelegd, en de kosten daarvan zijn dan ook in de aangevraagde som van f 250 000 begrepen.

In de begroting voor 1867 is op de hier bedoelde uitgaven niet gerekend, zoodat niet slechts het beginsel van wettelijke vaststelling der begroting van Nederlandsch Indie, maar ook de eischen van een regelmatig beheer vorderen, dat daartoe bij afzonderlijke voordragt de middelen worden aangevraagd.

§ 3. De bedenkingen, tegen het aangevraagd crediet tot uitbreiding van personeel aangevoerd, komen niet gegrond voor. Blijkens de uit Indie ontvangen berekeningen wordt toch ten behoeve der nieuwe lijn niet méér verlangd dan waarop de werkelijke behoefte te ramen is, in evenredigheid ook tot de eerste formatie voor de telegraaflijnen op Java. Ook schijnt ten aanzien van uitgaven als de hier bedoelde wel bepaaldelijk te mogen worden gelet op de groote waarde eener telegraphische gemeenschap als middel van bestuur.

§ 4. Het is den ondergeteekende niet duidelijk, hoe de onderwerpelijke voordragt heeft aanleiding kunnen geven tot de in deze paragraaf gedane vragen. Over de aangelegenheden van Siak zijn met Engeland geene onderhandelingen gevoerd.

Van de zijde der Britsche Regering is gewezen op de vrees van handelaren in de naburige Britsche bezittingen, voor benadeeling hunner belangen ten gevolge van onze bemoeijingen met de Oostkust van Sumatra, en de hoop uitgedrukt, dat die bemoeijingen overeenkomstig de betrekkelijke tractaatsbepalingen geene beperking of verhindering zouden aanbrengen in het verkeer met Britsche handelaren. Hieromtrent zijn allezins geruststellende verzekeringen aan de Engelsche Regering gegeven, doch de gewisselde nota's zijn niet wel vatbaar om voor alsnog te worden medegedeeld. Wat overigens de bevestiging onzer regten ter Oostkust van Sumatra betreft, de strekking van de daartoe genomen maatregelen kan worden afgeleid uit het tractaat met Siak van 1858, dat aan de Kamer is medegedeeld, en uit de mede ter kennis van de Kamer gebrachte suppletoire overeenkomsten betreffende Siak of deszelfs onderhoorigheden.

Betreffende de expeditie, die in 1865 noodig is bevonden ter betogeling van het verzet van Assahan en tot onderzoeking en bestraffing van gewelddadigheden, gepleegd in andere Siaksche onderhoorigheden, zijn berigten door de *Nederlandsche Staatscourant* openbaar gemaakt. Het mag overbodig worden geacht daarop thans terug te komen. De middelen van contrôle, van wege het Nederlandsch-Indisch Bestuur ter Oostkust van Sumatra aangewend, bestaan hoofdzakelijk in het bescheiden van enkele ambtenaren, die toezien op de nakoming van de overeengekomen bepalingen en zonder te groote bemoeijing met het inlandsche bestuur hunnen invloed doen gelden ter beslechting en voorkoming van geschillen, ter wering van den slavenhandel en van andere misbruiken, en tot bevordering over het algemeen van orde en veiligheid.

Wat in dezen zin is en wordt gedaan blijkt in bijzonderheden

uit het Regeringsverslag van 1864, bladz. 12 en volgende, en uit de begroting van Nederlandsch Indie voor 1867.

Onder verwijzing naar die bescheiden zal het voldoende mogen worden geacht, te dezer plaatse te vermelden dat de bemoeijingen der Regering in Siak en onderhoorigheden over het algemeen gunstige uitkomsten hebben opgeleverd, en dat dien ten gevolge voor de verwezenlijking van de zaak, waarvan thans sprake is, voldoende uitzigten bestaan.

Considerans. De verlangde aanduiding der reden van de voorgestelde verhooging is in wetten tot verhooging der Staatsbegroting nooit gebruikelijk geweest. Nogtans zal de Regering zich niet verzetten tegen een voorstel, om die reden in dit bijzonder geval in de beweegredenen te vermelden.

's Gravenhage, den 10den April 1867.

De Minister van Koloniën,

TRAKRANEN.

[63. 7.]

EINDVERSLAG der Commissie van Rapporteurs voor het bovengenoemd Ontwerp van Wet; uitgebragt in de zitting van den 11den April 1867.

De Commissie van Rapporteurs voor het ontwerp van wet tot wijziging der begroting van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1867 (Telegraphie) heeft kennis genomen van de Memorie van Beantwoording, door de Regering betrekkelijk dat wetsontwerp ingezonden, en is van oordeel, dat daaromtrent geene nadere overweging in de afdeelingen wordt vereischt. Tevens heeft zij gemeend, zich van het uitspreken van een eigen oordeel omtrent de in dat stuk behandelde punten te kunnen onthouden.

Aldus vastgesteld bij de Commissie van Rapporteurs, den 11den April 1867.

's JACOB.

W. VAN GOLTSTEIN.

VAN BEYMA THOE KINGMA.

KEUCHENIUS.

VERHEIJEN.

[41. 3.]

VERSLAG DER COMMISSIE belast met het onderzoek van het op den 9den October 1866 tusschen Nederland en Denemarken gesloten postverdrag; uitgebragt in de zitting van den 12den April 1867.

Bij missive van den Minister van Buitenlandsche Zaken, van den 12den December 1866, is, ter voldoening aan het 2de lid van art. 57 der Grondwet, aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal mededeeling gedaan van het postverdrag, den 19den October 1866 tusschen Nederland en Denemarken gesloten.

Uwe Commissie, aan welke gemeld verdrag ten fine van rapport in handen gesteld is, heeft de eer daaromtrent het volgende te berigten.

Uwe Commissie is van oordeel, dat dit verdrag in den gewonen vorm is opgemaakt en gesloten. Zij heeft daarop geene bedenkingen gemaakt en derhalve de eer te adviseren tot het aannemen van het verdrag voor notificatie en tot het doen drukken en ronddelen van dit verslag.

Aldus vastgesteld bij de Commissie, den 12den April 1866.

DULLERT.

STIELTJES.

WAN RAPPARD.

TAETS VAN AMERONGEN.

VERHEIJEN.